

ТВАРИННИЦТВО, КОРМОВИРОБНИЦТВО

УДК 636.52/082

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОГРАМ СЕЛЕКЦІЇ ПТИЦІ М'ЯСНИХ КРОСІВ

В.П.КОВАЛЕНКО – д.с.-г.н., професор, Херсонський ДАУ,

В.П.БОРОДАЙ – д.с.-г.н., Національний аграрний університет

В бройлерному виробництві одним із основних чинників, що визначають його ефективність є використання високопродуктивного генофонду. Для цього провідними селекційними фірмами Європи і США створенні перспективні кроси "Кобб"; "Росс"; "Авіан Фармз"; "Арбор Ейкерс", які забезпечують отримання гібридів масою в 49 добовому віці на рівні 2,0-2,2 кг, з оплатою корму 2,4-2,6 кг к.од. на 1 кг приросту. Птиця цих кросів поряд з лініями і родинними формами селекції держптахоплемзаводу "Смена" (Російська федерація) широко використовувалась в господарствах України, зокрема в системі "Дніпро".

Але практика останніх десятиріч показала, що систематичне завезення птиці хоча і вносило певний позитивний вклад в підвищення продуктивності, але не вирішувало проблеми щодо забезпечення промислових підприємств високопродуктивними і життєздатними гібридами.

Виявилось також, що орієнтація на комплектування племінних господарств і використання кросів зарубіжної селекції себе не виправдала в умовах становлення ринкових відносин.

Тому було поставлено завдання розробити програму селекції і цільового стандарту нового вітчизняного кросу м'ясних курей, створити вихідні лінії нового кросу і родинні форми з використанням наявного перспективного і резервного генофонду.

Нами розроблені основні теоретичні положення методики створення нового кросу, а саме:

1 .Використання дивергентних схрещувань ліній відповідних кросів в межах їх спеціалізацій. Це означає, що лінія базового кросу "Смена", наприклад С1 удосконалювалась лінією Р1 кросу "Росс-208", яка також є батьківською лінією в батьківській формі (породи корніш). Це забезпечує створення нового кросу в межах існуючого призначення ліній.

2. Вперше на відміну від всіх використаних кросів передбачена аутосексність (розділення за статтю в добовому віці) не тільки фінального гібрида, а всіх ліній і родинних форм. Для цього використані найбільш поширені генетичні системи, що контролюють аутосексність, а саме:

К – к повільне-швидке оперення (федерсекс)

S – s сріблястість-золотистість (колорсекс)

В – в смугастість-відсутність смугастості (колорсекс).

Передбачено також поєднання цих систем.

Прототипом такої конструкції кросу за аутосексністю взята система запропонована Сільверудом.

3. При селекції вихідних ліній використані методи стабілізації їх структури з використанням принципів стабілізуючого добору. Це дозволяє шляхом використання підбору особин модальних класів досягти оптимальної гетерозиготності ліній і підвищити їх відтворні якості і життєздатність молодняку.

4. Широке тестове випробовування вихідних ліній різних кросів на загальну та специфічну комбінаційну здатність. При цьому не виключалась можливість формування структури кросу на мікросовій основі – із ліній кросів, що використовуються. Подальша робота при виявленні оптимальних поєднань полягала в селекції їх на підвищення гетерозисного ефекту за енергією росту і конверсією корму.

5. Використання елементів "нетрадиційної гібридизації" при якій передбачається ротаційна зміна ліній відповідно їх призначення. Визначення кращих поєднань ліній відбувається в селекційно-генетичному центрі, а виявлені варіанти гібридизації впроваджуються в товарних господарствах для отримання фінальних гібридів.

6. Максимальне врахування взаємодії "генотип x середовище" при створенні вихідних ліній нового кросу. Це досягається випробуванням ліній кросу в різних умовах середовища, а також шляхом визначення еколого-генетичних параметрів популяцій-пластичності і стабільності. Це дозволить поєднати генотипи з високою нормою реакції на зміну умов середовища з більш консолідованими на заключному етапі створення кросу. Запропоновані нові підходи, так звані "остаточний принцип селекції" – для оцінки норми реакції генотипів, – як відповідність між теоретично очікуваною продуктивністю і фактично отриманою. Цей підхід було використано зокрема при селекції за оплатою корму – як різниця в розрахованій за рівнянням регресії потреби в кормі і його фактичним споживанням

При цьому для подальшої селекції добирались особини, які споживали менше корму, ніж теоретично очікувалось.

7. Вперше достатньо широко використано моделювання складних полігонних ознак з метою вивчення закономірностей їх зміни в онтогенезі, а також прогнозування фінальної продуктивності виходячи з даних, отриманих за початковий період (в ранньому онтогенезі). З цієї метою використані найбільш адекватні моделі росту Т.Бріджеса і несучості Мак-Міллана і гамма-функція.

8. Створення кросу йшло одночасно з широким впровадженням нових селекційно-значимих форм у виробництво. З цієї метою йшло комплектування репродукторів птицею двохлінійних родинних форм.

9. Однією з важливих особливостей методики створення нового кросу була орієнтація на сучасні ринкові відносини. З цієї метою передбачено ввід в структуру кросу сублінії із генофонду м'ясо-яєчних порід (родайланд, полтавські глинясті) з метою отримання птиці кольорового забарвлення оперення, яка користується великим попитом у населення. Але при цьому значно покращуються м'ясні якості птиці.

В результаті проведення селекційної роботи за розробленою методикою отриманні слідує показники продуктивності птиці в ЗАТ "Гаврилівський птахівничий комплекс" (таблиця).

Таблиця 1 – Продуктивність птиці родинних форм

Роки	Батьківське стадо				
	Несучість шт	Вихід племінних яєць, %	Збереженість, %	Витрати корму, кг к.од.	Вивід курчат, %
1988	242,0	89,7	96,0	3,0	81,0
1989	243,2	87,6	96,1	2,9	80,0 -
1990	233,0	91,7	96,5	3,1	78,5
1991	225,1	86,8	96,0	3,2	80,0
1992	212,7	83,0	95,0	3,2	77,7
1993	204,3	78,7	92,4	3,5	74,0
1994	209,1	79,0	97,0	3,1	71,5
1998	229,5	90,2	98,2	3,0	84,6

Птиця даного кросу мала високі показники відтворних якостей. Деяке їх зниження в період 1991-1994 років пов'язано з погіршенням умов годівлі птиці. Але останнім часом із створенням ЗАТ "Гаврилівський птахівничий комплекс" створились оптимальні умови для реалізації високого генетичного потенціалу птиці. Про це свідчать високі показники вирощування бройлерів в господарстві. Жива маса птиці в 49 днів знаходиться в залежності від партій ви-

рощування в середньому на рівні 1980-2120 г при витратах корму на 1кг приросту 2,15...2,25 кг к.од. Завданням подальших досліджень – підвищення рівня однорідності птиці і її консолідація за ступенем успадкування основних ознак продуктивності. Таким чином, розроблена методика включає сучасні досягнення генетики і селекції в птахівництві і може бути ефективно використано для створення нових порсів м'ясної птиці.

УДК 636.082.4

МЕТОДИ РОЗВЕДЕННЯ І ТИПИ ПАРУВАНЬ В СЕЛЕКЦІЇ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ХУДОБИ

Т.П.ПІПАЛА – к.с.-г.н., доцент, Кримський ДАУ

Майже усі дослідники історії порід вказують на те, що при їх створенні застосовувалось споріднене парування. Інбридинг на визначну тварину – процес суперечливий, який веде із одного боку, до накопичення спадковості, тієї тварини, на яку ведеться повторення імені, а з іншого – до послаблення конституції, до зниження життєздатності, до об'єднання небажаних змін спадковості. Перше являється позитивним і бажаним, друге – негативним наслідком подібного парування.

Відомо ряд способів, які дозволяють в значній мірі послабити шкідливу дію спорідненого парування. Про один із них, а саме про допущення до родинного парування тільки тварин із міцною конституцією і без істотних недоліків згадує ряд вчених (Н.А. Кравченко, 1954; Б.А. Багрій, Е.Н. Доротюк, 1979; Л.К. Ерист та ін., 1987).

Більш радикальним заходом є парування споріднених тварин із числа помісей, одержаних шляхом схрещування, яке менш шкідливе. Це пояснюється тим, що схрещування – метод, протилежний спорідненому паруванню, і підвищена життєздатність помісей в певній мірі протидіє зниженню життєздатності, викликаного інбридингом. Певно, це і є одна із головних причин найбільшого використання щільних споріднених парувальних при створенні нових порід методом відтворювального схрещування.

Дослідженням цього питання займалися Л.А.Ізюмова (1990), А.Ф.Соцький (1990), Г.І.Онопріч (1997) та інші. В їх роботах звертається увага на перегляд відношення до проблеми інбридингу, який в період широкого застосування схрещування маточного поголів'я